provinciehuis Westerbrink 1, Assen
postadres Postbus 122, 9400 AC Assen

www.drenthe.nl
0592 - 36 55 55

provincie Drenthe

Aan:
het college van Burgemeester en
Wethouders van Borger-Odoorn
Postbus 3
7875 ZG EXLOO

Gemeente Borger-Odoorn
dd. ink/uitg 10 MEI 2023
Zaaknr. . . . . .

Assen, 9 mei 2023
Ons kenmerk 19/4.2/2023000647
Behandeld door W.B. Nijhuis (0592) 36 58 23
Onderwerp: Jaarverslag IBT Wabo 2022

Geacht college,

Hierbij zenden wij u het Jaarverslag 2022 toe over het interbestuurlijk toezicht Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Dit jaarverslag is door ons opgesteld vanuit onze rol als interbestuurlijk toezichthouder.
De inhoud van het verslag is gebaseerd op de door u toegezonden informatie in de vorm van de zelfevaluatie (vragenlijst), het VTH-uitvoeringsprogramma 2022 en het VTH-jaarverslag 2021.
De toetsing van deze informatie geeft een positief beeld. Er zijn geen verbeterpunten geconstateerd.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende ingelicht te hebben.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter

, secretaris

Bijlage Jaarverslag IBT Wabo 2022
mb/coll.

Jaarverslag Interbestuurlijk toezicht 2022
(Wet algemene bepalingen omgevingsrecht)

Gedeputeerde Staten van Drenthe 2023

Inhoudsopgave

Samenvatting 3

1. Inleiding 4

2. Systeemtoezicht 6
- 2.1 Kaders en achtergrond systeem toezicht
- 2.2 Bevindingen systeem toezicht

3. IBT op basis van signalen 10

4. Verbeterpunten voor gemeenten 12

5. Ontwikkelingen IBT in 2023 en doorkijk 2024 13
- 5.1 Klachtenbehandeling
- 5.2 Intensivering ambtelijk toezicht
- 5.3 Thema-onderzoeken en actualiteiten
- 5.4 Signalen en ontwikkelingen/rondje gemeenten
- 5.5 Zelfevaluatie
- 5.6 Agenda van de toekomst van het IBT

Samenvatting

De provincie Drenthe heeft een toezichthoudende taak op medebewindstaken van de twaalf Drentse gemeenten, de waterschappen in Drenthe en gemeenschappelijke regelingen in Drenthe. Dit is Interbestuurlijk toezicht (kortweg: IBT). In dit jaarverslag staan de bevindingen over dit toezicht in 2022 centraal voor wat betreft naleving van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Meer specifiek gaat het grotendeels om de onderdelen "vergunningen, toezicht en handhaving". Dit jaarverslag wordt gepresenteerd aan de Drentse gemeenten en het waterschap Drents Overijsselse Delta. Bij de andere waterschappen ligt het primaat van het toezicht wat betreft Omgevingsrecht bij de provincies Groningen en Overijssel. Interbestuurlijk toezicht kijkt op gemeenteniveau vooral naar de procescriteria volgens de 'BIG-8 beleidscyclus'. In dit jaarverslag zijn per onderdeel van deze beleidscyclus enkele bevindingen gedaan en conclusies geformuleerd. Deze zijn onder andere gebaseerd op een zelfevaluatie van de gemeenten. Daarnaast is gebruik gemaakt van jaarverslagen, uitvoering-programma's en beleidskaders.

Ook het afgelopen jaar hebben de Coronapandemie en diverse personele mutaties de nodige impact gehad op de gemeentelijke uitvoering van de VTH-taken. Hierdoor werden andere prioriteiten gesteld. Programmering en verslaglegging werd bij enkele gemeenten op een later tijdstip of in een geval niet gerealiseerd. In dit jaarverslag zijn per gemeente, indien nodig, verbeterpunten en enkele aanbevelingen opgenomen.

Bij de drie gemeenten die onder verscherpt toezicht waren geplaatst zijn duidelijk verbeteringen geconstateerd qua informatieverstrekking (programmering en verslaglegging VTH-taken).
Eén gemeente zal onder verscherpt ambtelijk toezicht worden geplaatst aangezien geen aanlevering van gegevens plaatsvond. Hierdoor was geen toetsing mogelijk.

Voor inhoudelijke reacties zie pagina 6 en verder.

1. Inleiding

Wat is interbestuurlijk toezicht?
Het interbestuurlijk toezicht (kortweg IBT) is de toezichttaak die de provincie heeft ten aanzien van de uitvoering van de wettelijke taken door gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen. Deze wettelijke taken staan onder meer genoemd in de Wet milieubeheer en de Wabo.

Interbestuurlijk toezichthouden bestaat uit het verzamelen van informatie over de vraag of een handeling of zaak voldoet aan de daar aan gestelde eisen, het vormen van een oordeel hierover en waar nodig het plegen van interventies. In dit jaarverslag 2022 staan het beleid en de uitvoering gerelateerd aan de Wabo centraal. Verder worden de gemeentelijke taken op het gebied van bouw- en woningtoezicht (BWT) en ruimtelijke ordening (RO; bestemmingsplan buitengebied) kort benoemd.

Het IBT maakt onderdeel uit van het programmatisch werken met behulp van de zogenaamde BIG-8. In deze cyclus van beleid, uitvoering, controle en evaluatie is IBT de laatste fase in het proces en vormt daarmee input voor verbeteringen (stap 1 van de cyclus). Zie hiervoor onderstaand schema.

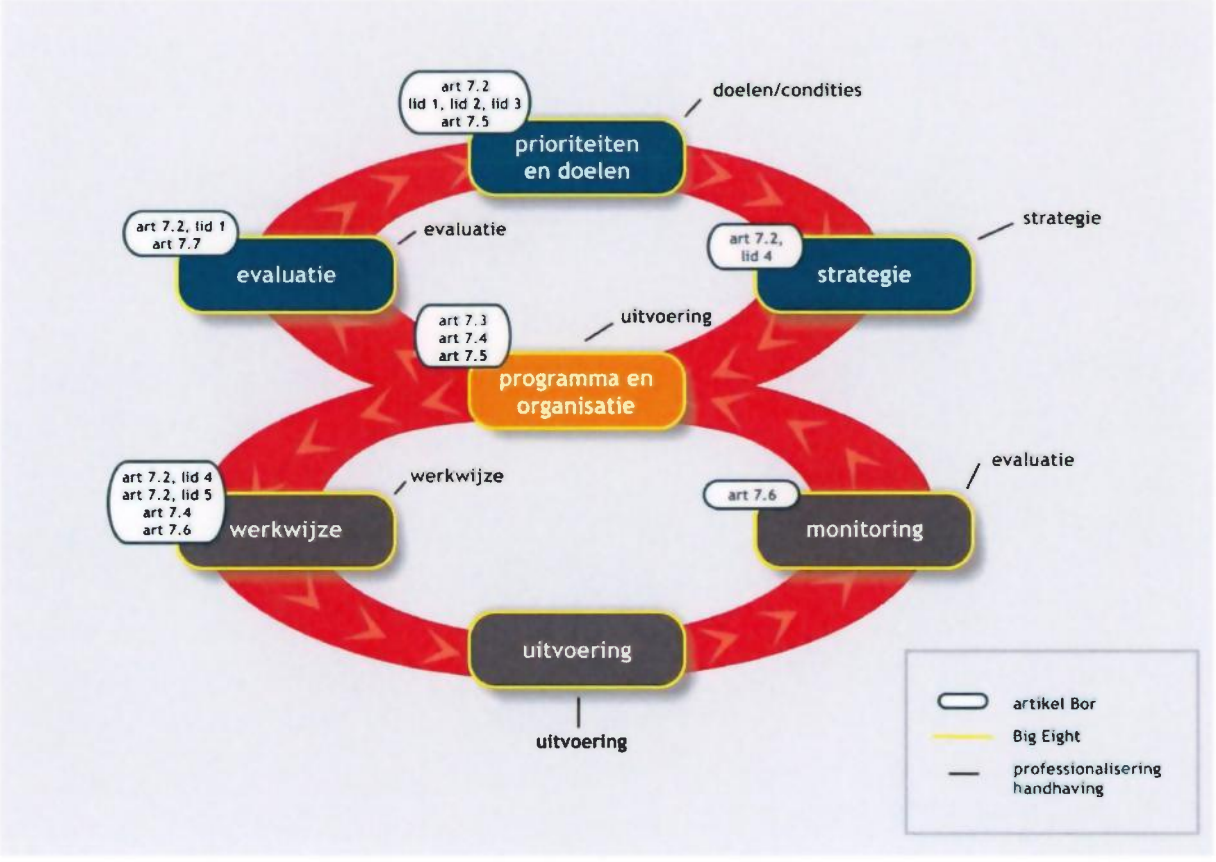

Doel jaarverslag 2022
De reden waarom dit jaarverslag wordt gemaakt is meerledig. Naast een wettelijke taak biedt het gemeenten inzicht in de kwaliteit van het beleid en de uitvoering van hun VTH–taken. Tegelijkertijd zien gemeenten hoe zij staan ten opzichte van andere gemeenten en geeft het aanbevelingen voor verbeterpunten (als onderdeel van de BIG-8). Tenslotte geeft het jaarverslag inzicht in de huidige ontwikkelingen en trends die spelen op deze terreinen. Het concept-jaarverslag is voorgelegd aan alle gemeenten en het waterschap. Dit heeft niet geleid tot inhoudelijke wijzigingen.

Uitgangspunt kwaliteitsverordening: toezicht door gemeenteraad staat centraal
Het provinciaal interbestuurlijk toezicht gaat uit van horizontale verantwoording (door het college van Burgemeester en Wethouders richting de raad) en gaat uit van soberheid, afstand en vertrouwen. Kort gezegd betekent dit dat primair het toezicht door de gemeenteraad dient te worden uitgevoerd. De provincie als toezichthouder staat meer op afstand en gaat in eerste instantie uit van een goede en zorgvuldige taakuitvoering door de gemeente. Doordat alle gemeenten een kwaliteitsverordening hebben vastgesteld (inclusief update) is er op papier een borging voor een kwaliteitsimpuls van de VTH-taakuitvoering.

IBT gebaseerd op systeemtoezicht en signalen/incidenten
Het interbestuurlijk toezicht Wabo /Bouw- en Woningtoezicht (BWT)/RO wordt binnen de provincie op een tweetal manieren ingestoken. Ten eerste is er het structurele, systeemtoezicht, gebaseerd op informatiearrangementen en afspraken met gemeenten. Daarnaast is er IBT gebaseerd op klachten, signalen en incidenten uit het werkveld.

Zelfevaluatie door middel van een actuele vragenlijst
Met de gemeenten zijn afspraken gemaakt over de eisen die vanuit het IBT worden gesteld. In de zogenaamde informatiearrangementen is vastgelegd dat iedere gemeente voor een bepaalde datum een aantal documenten bij de provincie aanlevert. Het gaat het dan om het VTH-jaarverslag, het VTH-programma en een zelfevaluatie waarop de gemeente "zichzelf scoort" aan de hand van landelijk opgestelde criteria. Deze vragenlijst is afgestemd op de onderdelen van de BIG-8 een aangevuld met vragen over actuele thema's. Met als uitgangspunt de Wet revitalisering generiek toezicht (Wrgt) is ervoor gekozen de verbeterpunten vanuit de zelfevaluatie, het programma en het verslag centraal te stellen.

Leeswijzer
Zoals hiervoor vermeld bestaat het IBT uit een tweetal verschillende activiteiten. Hoofdstuk 2 behandelt de bevindingen, analyses en trends binnen het systematisch IBT. Hoofdstuk 3 gaat in op signalen, klachten en het incidententoezicht. In hoofdstuk 4 worden per gemeente enkele verbeter- en aandachtspunten genoemd. Het laatste hoofdstuk kijkt via het uitvoeren van een thema-check vooruit naar 2023/2024. Een belangrijk thema blijft de invoering van de Omgevingswet.

2 Systeemtoezicht

Hoofdstuk 2 is opgebouwd uit twee paragrafen. Paragraaf 1 geeft achtergrondinformatie over het systeemtoezicht. Paragraaf 2 gaat in op de bevindingen van de zelfevaluatie en toetsing op hoofdlijnen van de verslagen en programma's.

2.1 Kaders en achtergrond systeem IBT

Kaders en informatiearrangement
De Wet revitalisering generiek toezicht (Wrgt) en de beleidsnota interbestuurlijk toezicht vormen het fundament van het systeemtoezicht. De eerstverantwoordelijke voor het toezicht op de uitvoering van VTH-taken is de gemeenteraad. In de praktijk blijkt dat het horizontaal toezicht slechts beperkt wordt uitgevoerd. Mede daarom zijn met gemeenten aanvullende afspraken gemaakt, in de vorm van informatiearrangementen IBT. De zelfevaluatie (vragenlijst) vormt hiervan een centraal onderdeel.
De zelfevaluatie, waarin gemeenten zichzelf scoren gaat in op:

- Het gemeentelijke taakgebied Wabo/BWT/RO;
- Het gemeentelijk VTH-uitvoeringsprogramma en het VTH-verslag;
- De professionalisering van de VTH-werkzaamheden;
- De voortgang en uitvoering van de landelijke handhavingsstrategie (LHS) en de uitvoering van VTH-taken conform de kwaliteitscriteria.

Corona-maatregelen en intensivering ambtelijk toezicht bij drie gemeenten
Diverse gemeenten hebben hun werkprocessen inzake VTH aangepast als gevolg van de Corona maatregelen. Door herprioritering en een andere capaciteitsinzet is de aanlevering van de gevraagde informatie bij een aantal gemeenten op een later tijdstip gerealiseerd.

2.2 Bevindingen systeemtoezicht

In het vorige jaarverslag is vermeld dat bij drie gemeenten (Coevorden, Emmen en Midden-Drenthe) de gevraagde informatie dusdanig laat werd aangeleverd dat een goede beoordeling door de provincie niet mogelijk was. Dit betekende dat het afgelopen jaar intensivering van het ambtelijk toezicht bij deze drie gemeenten is uitgevoerd. Per gemeente zijn meerdere gesprekken gevoerd en adviezen gegeven om de IBT-informatieverstrekking (in de vorm van VTH-programmering en verslaglegging) weer op orde te krijgen. Het verscherpte toezicht heeft geleid tot verbeteringen bij de gemeenten.

In 2022 heeft, ondanks diverse schriftelijke en telefonische verzoeken, één gemeente (Tynaarlo) geen informatie aan de provincie verstrekt. Een onaangekondigd toezichtsbezoek aan de gemeente heeft geleid tot overleg en nieuwe afspraken voor 2023. Dit betekent tevens verscherpt ambtelijk toezicht in 2023 voor deze gemeente.

De zelfevaluatie

- Gemeenten

Zoals vermeld staat in het systeem toezicht de zelfevaluatie van gemeenten centraal.
De zelfevaluatie bestaat uit een vragenlijst over het VTH-jaarverslag 2021 en het VTH-programma 2022 inclusief aanvullende vragen over actuele zaken/thema's in 2022.
De vragen hebben een link met de kwaliteitscriteria en gaan onder meer in op de risico-thema's.

- Waterschap Drents Overijsselse Delta (DOD)

Met het waterschap DOD is afgesproken dat de procescriteria die voorheen golden, blijven gelden als toetsingscriteria. Na toetsing blijkt dat het waterschap DOD voldoet aan deze criteria zowel voor het jaarverslag 2021 als voor het handhavings- en vergunningsverleningsprogramma (HUP VUP) 2022. Belangrijke speerpunten zijn het inzetten van satellietbeelden (digitale data) voor andere toezichtdoeleinden dan schouw en samenwerking met omgevingsdiensten voor controle van wasplaatsen voor schoonmaken van spuitmachines. Tevens wordt extra aandacht geschonken aan het thema ZZS (zeer zorgwekkende stoffen) en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Opgemerkt wordt dat de beoogde doelen en uiteindelijke realisatie in het jaarverslag VTH DOD 2021 door middel van tabellen en schema's op een goede en informatieve wijze zijn vormgegeven.

Beeld van de gemeentelijke zelfevaluatie 2022

Als we naar de zelfevaluatie van de gemeenten kijken zien we het volgende feitelijke beeld:

- Negen gemeenten hebben de geactualiseerde zelfevaluatie opgesteld en toegezonden.
- Drie gemeenten, Tynaarlo, Hoogeveen en De Wolden hebben geen zelfevaluatie toegezonden, drie anderen hebben de evaluatie te laat aangeleverd maar zijn nog wel meegenomen bij de totstandkoming van dit verslag.
- De toegezonden zelfevaluaties vertonen over het algemeen een positieve score.
- De scores van de zelfevaluaties kunnen niet altijd worden afgeleid uit de onderliggende gegevens en of de bijgevoegde documenten.
- Bij diverse gemeenten is doelrealisatie, het opstellen van actuele indicatoren voor doelstellingen, prioriteitenbepaling en de actualisatie van het VTH-beleid nog niet volledig uitgevoerd.
- De toepassing van de (landelijke handhavingsstrategie) door de RUD heeft beperkt geleid tot toepassing van strafrecht bij milieudelicten.
- Ondanks de wettelijke verplichting werkt nog steeds niet elke gemeente conform de aangepaste Kwaliteitsverordening VTH. Aankomend jaar wordt hier vanuit IBT scherper op getoetst.
- Om aan de eisen van deze verordening te voldoen wordt door een aantal gemeenten met elkaar samengewerkt. Ook worden nieuwe gemeentelijke samenwerkingsopties verkend.
- Bij een aantal gemeenten wordt (te) weinig gedaan aan handhaving van bestemmingsplannen. Het hebben van actuele bestemmingsplannen is niet alleen verplicht vanuit de RO-wetgeving, het handhaven ervan is ook een vereiste voor het goed kunnen uitvoeren van milieutoezicht. Aankomend jaar zal hier nadrukkelijk op worden getoetst.

Beeld van de gemeentelijke jaarverslagen

De VTH-verslagen 2021 zijn een belangrijk onderdeel van het sluitend maken van de beleidscyclus. Voor het bijstellen van beleid (evaluatie instrument), het opnieuw stellen van prioriteiten en het maken van een goede verantwoording is een jaarverslag van grote relevantie.
Meer praktisch gaat het ook om te checken of de resultaten zijn behaald en wat er feitelijk op VTH-gebied is aangetroffen.
De gemeentelijke verslagen geven het volgende beeld:

- Elf gemeenten en het waterschap hebben een jaarverslag opgesteld en toegezonden.
- Eén gemeente (Tynaarlo) heeft geen verslag gemaakt. Intensiever toezicht in 2023 volgt.

- Van de elf gemeenten waren drie gemeenten te laat met toezenden en een gemeente heeft uitstel aangevraagd en gekregen.
- Veel gemeenten gebruiken de rapportage van de RUD als integraal onderdeel van het VTH-jaarverslag. Hierdoor ontstaat een verdere uniformering van verslaglegging.
- De meeste jaarverslagen voldoen globaal aan de gestelde eisen voor het verslag. Echter de gemeentelijke doelstellingen en de mate van realisatie zijn niet altijd even duidelijk (SMART) geformuleerd. Dit blijft dus een verbeterpunt voor de komende periode.
- Een belangrijke wijziging in het toezicht van de gemeenten is het daadwerkelijk starten en uitvoeren van het risicogericht toezicht bij bedrijven(branches) door de RUD.
- Opvallend is het relatief grote aandeel van overtredingen bij bedrijven behorende bij het hoogste risicoprofiel. Het aantal controlebezoeken is (nog) te gering om te kunnen spreken van een incident of een duidelijke ontwikkeling.
- Op dit moment zijn de meeste gemeenten nog (steeds) niet zo ver dat trends kunnen worden gehaald uit de diverse managementinformatiesystemen. Door beperkt inzicht in de handhavingsresultaten (geen kwalitatief beeld) kunnen indirect milieu- en gezondheidsrisico's ontstaan.

Voor de drie gemeenten die onder verscherpt toezicht stonden heeft:

- Midden-Drenthe een duidelijke verbeterslag gemaakt qua informatievoorziening. Het verslag was tijdig aangeleverd en was inhoudelijk goed en volledig.
- Emmen tijdens deze periode inhoudelijk een verbeterslag gemaakt met betrekking tot het verslag. De tijdigheid is nog een verbeterpunt. Ook zijn er (zowel bij de provincie als bij de gemeente) twijfels over de juistheid van de data uit het managementinformatiesysteem.
- Coevorden nog een duidelijke verbeterslag te maken. Het verslag zal tijdig en meer in afstemming met het nieuwe programma dienen te worden opgesteld.

Beeld van de VTH-programma's

De VTH-programma's 2022 zijn beoordeeld omdat ze een belangrijke schakel vormen in de beleidscyclus. Hierbij is het van belang een duidelijke relatie te leggen tussen de risicoanalyse, de prioriteiten, de doelen, de concrete activiteiten en de noodzakelijke middelen. De RUD heeft in opdracht van de gemeenten in 2022 een groot deel van de vergunningverlening, toezicht en handhaving op Wabo-gebied uitgevoerd. Echter de gemeenten voeren zelf ook milieutaken uit.
Met betrekking tot de VTH-programmering 2022 zijn enkele bevindingen weergegeven:

- Elf gemeenten en het waterschap hebben een programma opgesteld en toegezonden. Zes gemeenten hiervan waren te laat met toezenden.
  Een gemeente (Tynaarlo) heeft géén programma gemaakt. Intensiever toezicht in 2023 volgt.
- De meerderheid van de gemeenten heeft een VTH-breed c.q. integraal uitvoeringsprogramma opgesteld waarvan het WABO-onderdeel door de RUD wordt uitgevoerd. In diverse programma's staat dat personele mutaties en problemen met het tijdig werven van personeel heeft geleid tot herprioritering (bijvoorbeeld afschalen van bouwtaken).
- In de meeste programma's, maar niet in alle, is een overzicht van prioriteiten, doelstellingen en voorgenomen handhavingsactiviteiten opgenomen.
- In veel gevallen ontbreekt een concretisering van de algemene doelstellingen (SMART maken).
- In de meerderheid van de programma's worden de risicothema's wel genoemd, maar een helder inzicht in de uitvoering van deze thema's ontbreekt vaak.

- In de opdrachtverlening door gemeenten aan de RUD is risicogericht toezicht (RGT) bij bedrijfsbranches nu het uitgangspunt. Het is van belang dat dit in 2023 daadwerkelijk tot meetbare resultaten leidt en dat ontwikkelingen kunnen worden ontdekt.
- Aandachtspunt is het genereren van voldoende toezicht inzake energiebesparende maatregelen bij bedrijven (energietoezicht).

Voor de drie gemeenten die onder verscherpt toezicht stonden heeft:

- Midden-Drenthe een duidelijke verbeterslag gemaakt in het opstellen van het programma (tijdig en inhoudelijk goed)
- Emmen inhoudelijk een verbeterslag gemaakt inzake het programma. De tijdigheid is nog een aandachtspunt. Met betrekking tot de monitoring en inzicht in relevante data is nog een verbeterslag noodzakelijk
- Coevorden nog een verbeterslag te maken inzake het programma. In samenwerking met een extern bureau zullen de doelen, risico's, prioriteiten en capaciteit het komende jaar beter in beeld en in overeenstemming moeten worden gebracht.

Resumerend: als we kijken naar **de BIG-8** is het volgende algemene beeld van toepassing:

- Voor iets meer dan de helft van de gemeenten geldt dat de werking van de BIG-8 (redelijk) goed verloopt.
- Voor vijf gemeenten zijn verbeteringen noodzakelijk (tijdige vaststelling en toezending stukken).
- Bij de drie gemeenten waar is overgegaan tot intensivering van (ambtelijk) toezicht zijn duidelijke verbeteringen geconstateerd. Bij een gemeente zal nog een extra verbeterslag moeten worden gemaakt.
- Voor een gemeente zal in 2023 intensiever toezicht plaatsvinden opdat de informatievoorziening weer adequaat is.
- Voor veel gemeenten geldt dat de realisatie van monitoring van de handhavingsresultaten en het bepalen van indicatoren hiervan in relatie tot risicogericht toezicht door de RUD nog steeds een verbeterpunt is.
- Nog steeds werken een paar gemeenten niet volgens de kwaliteitscriteria VTH. Aankomend jaar wordt hier nadrukkelijker op getoetst.
- Bij het uitvoeren van een verbeterslag door de gemeenten blijft uitdrukkelijk de samenwerking met en uitvoering van VTH-taken door de RUD in beeld. Een en ander zal dan ook in samenwerking en resultaatgericht moeten worden opgepakt en uitgevoerd.
- Aan handhaving van bestemmingsplannen wordt door gemeenten te weinig aandacht gegeven. Aankomend jaar wordt hier nadrukkelijker op getoetst.

3 IBT op basis van signalen

De provincie heeft als interbestuurlijk toezichthouder de taak om klachten en signalen door inwoners over gemeenten (hoe zij haar wettelijke medebewindstaak uitvoert op een van de toezichtsdomeinen van de provincie) en waterschappen af te handelen. Specifiek betreft dit de afhandeling van klachten over en verzoeken tot handhaving van inwoners en bedrijven richting gemeenten. Deze klachten over handelen of nalaten om te handelen kunnen maatschappelijke en/of bestuurlijke risico's opleveren. Nader onderzoek is dan ook nodig. Ook signalen van externe toezichthouders, openbaar ministerie, media en pers, onderzoeken van rekenkamers of gemeentelijke/nationale ombudsman kunnen aanleiding geven tot een nader onderzoek.

Stroomschema

Op basis van een stroomschema worden klachten en signalen als volgt behandeld:

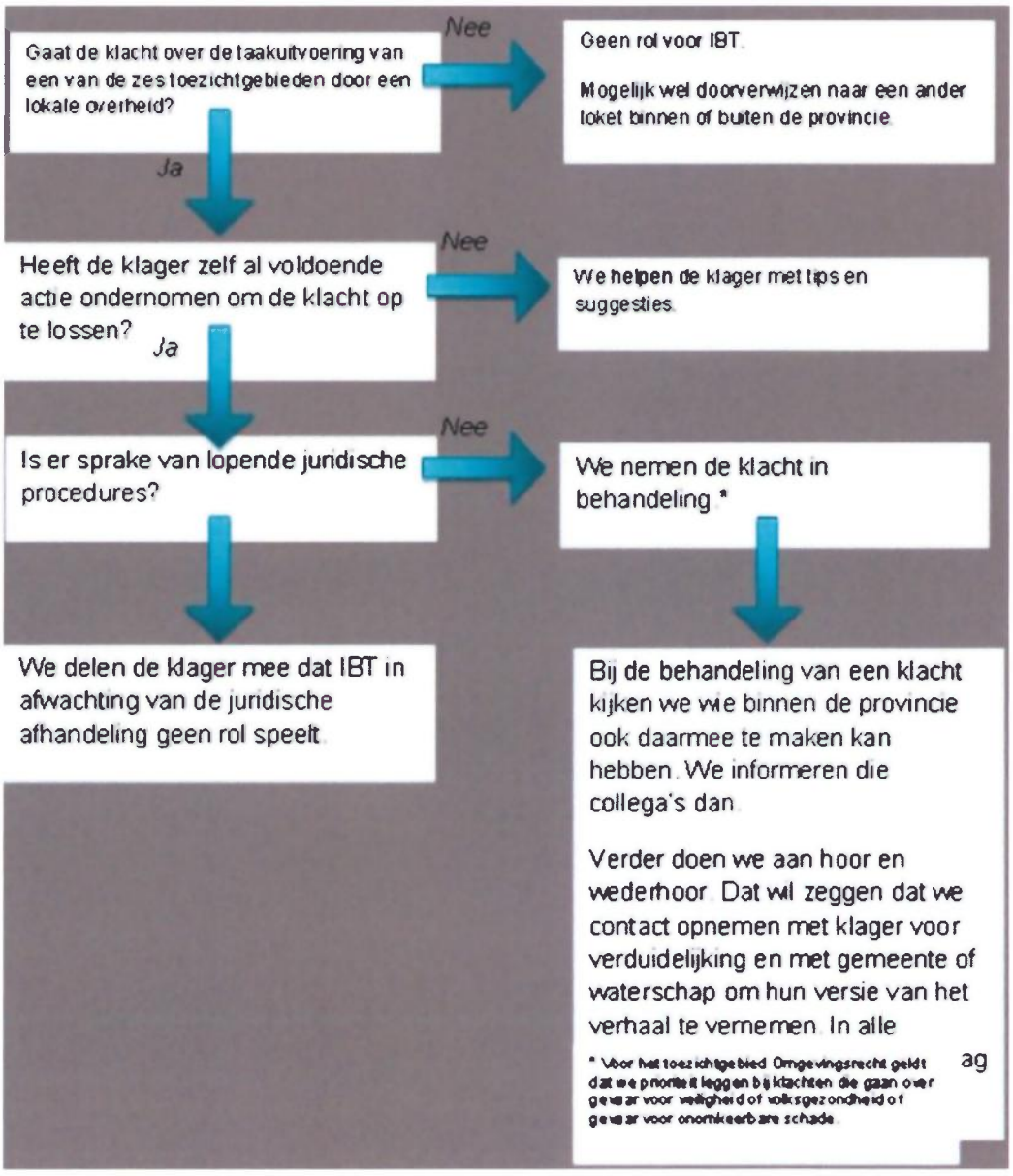

Algemeen
Het is van belang dat burgers die met spoed een milieumelding willen doen, niet hoeven uit te pluizen tot wie zij zich moeten richten. Snelle acties zijn soms nodig om milieuverontreiniging te voorkomen/beperken. In de praktijk zien wij dat door versnippering van loketten bepaalde klachten/meldingen (te) lang blijven liggen. Eén uniform loket (24/7) kan helpen.

Behandeling en monitoring signalen en klachten uit gemeenten
Klachten en signalen worden in de meeste gevallen telefonisch of schriftelijk ingediend bij het klant contactcentrum (KCC) of via de website (klachtenformulier) van de provincie. Anonieme klachten worden in principe niet in behandeling genomen.
Met het KCC zijn duidelijke werkafspraken gemaakt zodat degene die een klacht heeft naar het juiste loket wordt doorverwezen. Over 2022 hebben wij in totaal 16 signalen/klachten ontvangen. Dit is een lichte daling ten opzichte van 2021.

Inhoudelijk gaat het om diverse zaken zoals;

- Niet handhaven/overlast bij geur/stank/rookoverlast
- Niet onderhouden van openbare ruimte
- Niet handhaven bij illegale bebouwing/bewoning
- Niet handhaven/overlast bij lichthinder
- Overlast waterafvoer
- Klacht over bomenkap

Wat valt op?
De meeste klachten gaan over het niet-handhaven van gemeenten.
Ten opzichte van voorgaande jaren is het aantal klachten over rookoverlast afgenomen. Mogelijk speelt een betere voorlichting over verantwoord stoken van hout bij veel gemeenten een rol. Mogelijk speelt ook mee dat weer meer mensen naar kantoor/werk gaan, en daardoor minder thuis zitten.
Een punt van aandacht is het aantal klachten dat aan ons is gericht en zorg-gerelateerd is. Dit betreft geen interbestuurlijk toezicht vanuit de provincie. In overleg met gemeenten en of zorginstellingen wordt de klager geholpen en of doorverwezen naar de juiste instantie.

Oplossen en/of bemiddelen
Analyse van enkele jaren IBT-klachten bij gemeenten en uit gesprekken met gemeenten over klachtenbehandeling maakt duidelijk dat bij de ingediende klachten vaak sprake is van meerjarige trajecten in de vorm van langdurige klachten en meldingen over de ervaren overlast (zoals lawaai en geur) en een (mogelijke) stapeling van juridische handhavingsprocedures. De afronding van dergelijke klachten laat vaak lang op zich wachten.

Uit de analyse blijkt dat tal van problemen voorkomen hadden kunnen worden, door *eerder duidelijkheid* te geven over de situatie. In situaties waarbij jarenlang is gedoogd of geen toezicht is gehouden, wordt veel weerstand ondervonden als uiteindelijk wel tot handhaving wordt overgegaan. Ook gebrek aan duidelijke communicatie over en weer in de beginsituatie en onduidelijkheid over het echte probleem leidt vaak tot extra knelpunten. Dit leidt daarmee op den duur ook tot hogere juridische kosten voor de gemeente en een grote inzet van capaciteit. Steeds meer gemeenten gaan dan ook actief over tot diverse vormen van bemiddeling en mediation in plaats van een juridisch traject. Ook door de provincie wordt primair ingezet op bemiddeling en/of mediation. Belangrijk element bij deze klachtenafhandeling is het voeren van een gesprek met de klager en de betreffende gemeente of waterschap. Het gesprek met de klager wordt – door de klager – vaak als een vorm van erkenning ervaren.

4 Verbeterpunten voor gemeenten

In dit hoofdstuk zijn (indien noodzakelijk) per gemeente concrete verbeterpunten op basis van de werking van de BIG-8 en de verstrekte gegevens in de vorm programma, verslag en de zelfevaluatie geformuleerd.

Gemeente	Verbeter- en aandachtspunten
Aa en Hunze	Verbeterpunten: tijdige vaststelling en toezending jaarverslag, programma en zelfevaluatie
Assen	Verbeterpunten: geen Aandachtspunt: actualisering VTH-beleid en U- en H-strategie
Borger-Odoorn	Verbeterpunten: geen Aandachtspunt : doelrealisatie
Coevorden	Verbeterpunten: tijdig opstellen, vaststellen en toezending van alle IBT stukken Afspraak : in samenwerking met adviesbureau kwaliteitsslag maken (doelen, prioriteiten,+ risico's en capaciteit beter in beeld Actie IBT : verbeterslag nog gaande daarom blijft intensief toezicht voorlopig nodig
De Wolden	Verbeterpunten: tijdige vaststelling en toezending zelfevaluatie
Emmen	Verbeterpunten: tijdig opstellen, vaststellen en tijdige toezending van IBT-stukken Aandachtspunt: blijven uitvoeren van verbeterplan (ambtelijke afspraken uit 2020) Concrete verbetering monitoring /inzicht in data en verslaglegging nodig Actie IBT monitoring aanleveren IBT gegevens
Hoogeveen	Verbeterpunten: tijdige vaststelling en toezending zelfevaluatie
Midden-Drenthe	Verbeterpunten: geen Aandachtspunt: verbeterslag inzake informatievoorziening continueren.
Meppel	Verbeterpunt : Versterken inhoudelijke verslaglegging (aansluiten bij doelen en concrete observaties Aandachtspunt: capaciteit formatie BWT is krap gelet op ambities (ondergrens)
Noordenveld	Verbeterpunten: geen Aandachtspunt: doelrealisatie, indicatoren en actualisering beleid formuleren
Tynaarlo	Verbeterpunten: Tijdig opstellen, vaststellen en toezenden van IBT Actie IBT : Geen toetsing mogelijk daarom intensivering van interbestuurlijk toezicht
Westerveld	Verbeterpunt tijdige vaststelling VTH programma en jaarverslag Aandachtspunt: Actualisatie bestemmingsplan buitengebied, voldoen aan uitvoering : kwaliteitscriteria (samenwerking met gemeenten onderzoeken) en investeren in juridische capaciteit

Aanbevelingen aan gemeenten m.b.t. de RUD:
Blijf investeren in:

- concretisering van de VTH-doelen;
- goede monitoring van de VTH taken;
    - En meer specifiek: In het kader van risicogericht toezicht: zorg voor een goede verslaglegging van de handhavingsresultaten bij de diverse branches/bedrijven/klachten
- toezicht op energiebesparing label C kantoorpanden (door gemeente / RUD).

Deze aanbevelingen voor de RUD Drenthe kunnen door de gezamenlijke gemeenten als opdrachtgevers in 2023 opgepakt worden.

5 Ontwikkelingen in 2023 en doorkijk 2024

5.1 Klachtenbehandeling in (gedeeltelijke) Coronatijd

Adequate afhandeling van klachten en signalen van de inwoners van Drenthe blijft een belangrijk punt. Het gaat om zowel het monitoren van klachtenafhandeling via de jaarverslagen door de gemeenten en RUD (toename van klachten in diverse gemeenten zoals burenruzies en bouwovertredingen) als het door IBT zelf afhandelen, doorverwijzen en mogelijk oplossen van klachten over gemeenten.
Aandachtspunt: IBT blijft aandacht besteden aan klachten en de tijdsduur van het oplossen van klachten. Primair worden klachten informeel afgewikkeld. Insteek is een praktische oplossing (al dan niet via doorverwijzing naar een andere organisatie) en niet een stapeling van juridische procedures.

5.2 Intensivering ambtelijk toezicht.

In het vorige jaarverslag is gemeld dat enkele gemeenten geen tijdige en/of geen of zeer summiere verslaglegging en/of verantwoording over de uitgevoerde VTH-taken hebben afgelegd. Hierdoor is geen tijdige toetsing op hoofdzaken mogelijk gebleken en kon geen helder inzicht in eventuele risico's worden gegeven. Ook een totaalbeeld VTH ontbreekt hierdoor. Met het oog op de wetgeving en de verschillende rollen is dit een onwenselijke situatie voor zowel gemeente(raad) als provincie.
Gelet op de gemaakte afspraken over de informatievoorziening en het uit te voeren IBT-beleid heeft dit geleid tot verscherpt ambtelijk toezicht bij drie gemeenten: Coevorden, Emmen en Midden-Drenthe. Dit vloeit logisch voort uit de toepassing van het provinciale IBT-beleid.
Met de betreffende gemeenten zijn in 2022 adequate afspraken gemaakt. Dit heeft geleid tot een duidelijke verbetering van de informatiepositie van deze drie gemeenten. Midden-Drenthe heeft inmiddels de zaak op orde, Emmen en vooral Coevorden zullen in 2023 nog extra stappen moeten maken.

In 2022 was geen IBT toetsing mogelijk van Tynaarlo wegens ontbreken van alle gegevens. Vervolgens zijn eind 2022 afspraken gemaakt met het VTH-management om tot een adequaat informatieniveau te komen. Hiervoor is het ambtelijk IBT toezicht op Tynaarlo geïntensiveerd.

5.3 Thema onderzoeken en actualiteiten

In 2022 is het IBT verder gegaan met risicogericht toezicht. Er is meer naar de inhoud van de risico's gekeken. Zijn de risico's in beeld en hoe is de verantwoording vormgegeven? Dit onderwerp is vooral door middel van een aangepaste vragenlijst/zelfevaluatie gerealiseerd. Afgelopen jaar zijn in samenwerking met andere provincies diverse onderwerpen voor thema-onderzoeken op een rij gezet. In 2022 is hier door de nog geldende Coronamaatregelen en hoge mate van personeelswisselingen bij andere provincies zeer beperkt uitvoering aan gegeven. Actueel speelt nu het doorontwikkelen van het interbestuurlijk toezicht op behoud van ruimtelijk erfgoed. Hierin spelen de gemeentelijke VTH-instrumenten een belangrijke rol.

5.4 Signalen en ontwikkelingen/rondje gemeenten

Ook in 2022 stond een "rondje gemeenten" inzake Omgevingsrecht op de rol. Een aantal gemeenten moet nog worden bezocht. In deze gesprekken komen diverse actuele, inhoudelijke VTH-onderwerpen aan bod zoals:

- Inzet bij milieucriminaliteit en bij ondermijning,
- Problematiek bij recyclebedrijven, (bio)vergisting,
- Dumping van drugsafval in het buitengebied,

- Toepassing van de lokale handhavingsstrategie en toepassing van de kwaliteitsverordening.
- Toename van klachten bij gemeenten (bouwzaken, geurproblematiek)
- Overlast windmolenparken
- Goede voorbeelden bij andere gemeenten

Tevens bleek voor veel gemeenten de vele personele mutaties en knelpunten om deskundig personeel in te huren of te werven een negatieve impact te hebben op de VTH-taakuitvoering.

In 2023 wordt het rondje gemeenten weer opgepakt.
Actuele onderwerpen die worden besproken:

- Invoering van de Omgevingswet (gezondheidsaspect), (planning 2024)
- Aanpak van de zeer zorgwekkende stoffen,
- Overlast houtstook in relatie met het schone lucht akkoord (SLA),
- Invoering Wet Kwaliteitsborging voor de bouw,
- Toepassen en resultaten risicogericht toezicht,
- Toezicht energiebesparing label C (mandatering)
- Actualisatie U- en H-strategie
- Mogelijkheid tot opname milieu-omgevingswaarden in omgevingsplan
- Handhaving bestemmingsplannen
- Knelpunten gemeentelijk VTH-beleid, goede voorbeelden andere gemeenten,
- (Zicht op) ondermijning,
- Eén Drenthe-breed loket voor milieu-klachten (i.v.m. snelheid afhandeling & overzicht).

Het IBT gaat er van uit dat gemeenten een visie hebben/vormen over bovenstaande ontwikkelingen en dit vormgeven in de diverse kaders en uitvoeringsprogramma's.

5.5 Zelfevaluatie

De nieuwe vragenlijst, de zogenaamde '*Wabo zelfevaluatie*' is aangepast en vervolgens aan de gemeenten toegezonden. Deze vragenlijst is door de gemeenten inhoudelijk goed ontvangen en in het algemeen goed ingevuld zoals toepassing strafrecht bij de lokale handhavingsstrategie en uitvoering VTH -taken conform de kwaliteitsverordening. Ook het aankomend jaar zal de vragenlijst actuele thema's bevatten.

5.6 Agenda van de toekomst van het interbestuurlijk toezicht

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de ministeries van Financiën en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zijn bezig met het moderner en mogelijk uniformer vormgeven van het IBT. Het gesprek gaat daarom over de volgende hoofdlijnen die in de doorontwikkeling van het toezicht een plek moeten krijgen.
Deze hoofdlijnen zijn:

- Versterken en verbinden horizontale controle en verticaal toezicht: de raad beter in positie.
- Beter voeren van een dialoog: hierdoor een positieve bijdrage aan toezicht mogelijk?
- Beter leren via toezicht: komen tot benchmarks?
- Uniformeren uitvoering toezicht: bepalen van diverse toezichtdomeinen/Wet digitale overheid.
- Toezichthouder richt zich op gedeelde risico's: bepalen van risico's en hierop inzetten.

De concrete uitwerking heeft mede door de Coronaperikelen flinke vertraging opgelopen. In 2023 zal dit verder worden opgepakt. Mogelijke concrete uitkomsten worden gedeeld met de gemeenten.